СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

РІК L. Ч. 162. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 1. серпня 1942. No. 162. Jersey City, N. J., Saturday, August 1, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Уряд Проти Пайкування Ґазоліни по Всій Америці

ВАШИНГТОН.—Секретар внутрішніх справ Ікес виступив з публичною заявою проти пляну пайкування ґазоліни по всему краю. Мовляв, таке пайкуваня тепер непотрібне й воно не облекшить недостачі гуми. Край покищо робить завзяті зусилля, аби зарадити потребі зусиленим воженням ґазоліни залізничими цистернами.

УКРАЇНСЬКИЙ СВЯЩЕННИК СВІДЧИТЬ ПРО ПАСТОРА МОЛЬЦАНА

ГАРТФОРД (Конетикот). — На розправі проти філядельфійського пастора Курта Мольцана, обвинуваченого за шпигунство в користь держав Осі, виступив головним свідком о. Олексій Пилипенко, український католицький священник. Зізнаючи через російського перекладача, свідок зізнав, що Мольцан влаштовував стрічу між ним і секретарем німецької амбасади та що Кунце, провідник Німецько-Американського Бунду, радив йому відвідати пастора Мольцана.

На запити оборони о. Пилипенко заявив, що він працював в Арґентині для амбасад, бритійської й американської. Коли він приїхав до Злучених Держав, його стрінули аґенти Федерального Бюра Розсліду.

ЛІТВІНОВ ЗНОВУ КОНФЕРУЄ З ПРЕЗИДЕНТОМ

ВАШИНГТОН. — Совєтський амбадор Максим Літвінов відбув у четвер у Білому Домі одногодинну конференцію з президентом Рузвелтом. Як після подібної конференції минулого тижня, так і тепер, ніхто з учасників конференції не дав пресі натяку про зміст нарад. Ґазети догадуються, що ці конференції мають на цілі інформувати Сталіна про поступ війни з американського становища.

ЕКСПЕРИМЕНТИ ПОКАЗУЮТЬ, ЯК КРАЩЕ ГАСИТИ ЗАПАЛЬНІ БОМБИ.

НЮ ЙОРК. — У стадіоні на Ренделс Айленді відбулася у приявности офіцирів армії й фльоти та урядників федерального, стейтового й міського урядів проба різних способів гашення запальних бомб. Проби виказали, що краще їх гасити повним струмом води („джет") ніж розприсканим („спрей").

ВИСТУПАЛИ ПІД ЖОВТО-БЛАКИТНИМ ПРАПОРОМ

В Мейпл Ліф Гарденс в Торонто виступав Спільний Хор Українських Товариств міста Торонто перед 7,000 делеґатами Клюбу Лайонс. Виступали теж і українські танцюристи. Усіх національностей було на виступі 11. Українська національна ґрупа була найчисленніша (150 осіб). Усі були в українських народніх строях. „Український Робітник" пише, що „найбільше греміла велика заля (на поверх 20,000 людей) оплесками підчас і по танку женців з серпами", а „найбідніше й мабуть чи не найгірше по червоній Росії представили себе поляки, виславши кілька дівчат у народніх строях відтанцювати танок". Далі пише згаданий часопис, що між національними прапорами був і большевицький. Та українська ґрупа виступала під прапором жовто-блакитним. Оголошувач заголосив наперед „Україна", а пізніше й окремо „Росія".

ДІСТАЛА ДИПЛЬОМ УЧИТЕЛЬКИ МУЗИКИ

Ірина Мусійчук покінчила в Вашингтон університеті в Сейнт Луїс, Мізурі, курс вищих музичних студій і дістала диплом „Інтермітієт Мюзік Тічерс Сертифікейт". Є вона учителькою гри на піяні. Вчить теж теорії, гармонії й композиції. Є також відома з ріжних музичних виступів на американській сцені, як і на українських концертах.

В МОСКВІ ПЕРЕКОНАНІ, ЩО ТИМОШЕНКО ТАКИ ЗДЕРЖИТЬ НІМЕЦЬКИЙ НАСТУП

МОСКВА. — „Ні одного кроку взад", каже Сталін совєтським воякам на фронті. А в часописних статтях дораджується їм радше згинути ніж поступитись. В промовах, закликах і статтях апелюється до російського патріотизму, при чому подається для прикладу давніх московських полководців і патріотів, що згинули за Росію. Що все те має свій вплив, видно по тому, що німецький розгін таки значно припинено, а в самій Москві назагал населення набрало віри, що резерви маршала Тимошенка, що їх щойно зачинають кидати в бій, таки припинять німецький похід на Кавказ і в напрямі Волги. Проте положення таки ще далі ґрізне.

„ДРУГИЙ ФРОНТ" ТАКИ БУДЕ ОТВОРЕНИЙ

ЛОНДОН. — Ось таке вражіння можна набрати з цього, що заявив в бритійськім парляменті сер Стафорд Крипс, хоч він тільки сказав, що „уряд має заміри" в справі отворення другого фронту. Бо до цього треба ще взяти під увагу і те, що сказав сер Гарис через радіо в справі нищення німецьких міст і сіл. А далі й те, що являється під сучасну пору найважнішим, себто, що Гарис заповів прибуття до Англії нових значних американських воєнних сил. А це набрало особливої ваги, коли подано несподівано до відома, що прибули до Англії чотири визначні американські ґенерали, які будуть проводити американськими повітряними силами. Начальним командантом американських сил в Европі є ґен. Карл А. Спац. А тепер прибули такі ґенерали: Волтер Г. Френк, Френк Гонтер, Роберт Кенді і Аза Н. Донкен. З цього заключають, що „другим фронтом" стануть великанські летунські налети на Німеччину.

ПІДЮДЖУЮТЬ ОДНИХ ПРОТИ ДРУГИХ

„Poland Fights" подає, що в концентраційнім таборі в Освенцімі буває і до 30,000 вязнів. Кожний вязень обовязаний слухати радіових авдицій, яких ціллю є підюджувати одну національність проти другої, а в таборі є люди ріжних національностей. Отже „поляків підюджують проти жидів, українців проти поляків, а німців проти всіх інших. Особливо підюджується робітників проти інтеліґенції, а селян проти робітників..."

МАДЯРСЬКЕ ВІЙСЬКО — З УКРАЇНЦІВ, СЛОВАКІВ, СЕРБІВ

В німецьких воєнних звідомленнях з совєтського фронту згадується часто про „мадярські відділи". ОНА (Оверсіс Нюз Ейдженсі) подає, що Гітлер натискає щораз більше на Мадярщину, щоб давала більше війська, а мадяри радять собі щодо цього в такий спосіб, що втягають силою в ряди армії карпатських українців, словаків, сербів і румунів, що є в границях їхньої держави, та висилають їх на совєтсько-німецький фронт як „гарматнє мясо". Такого війська вислано вже чверть міліона. В Хусті мадяри розстрілювали жінок, що прийшли з гір протестувати проти насильного побору їхніх чоловіків і синів.

Московська „Правда" Про Польщу і Америку

З Куйбишева, теперішнього осідку совєтського уряду, доносять, що „Правда" присвятила багато уваги тій частині промови секретаря стейту, Кордела Гола, де говориться про повоєнну відбудову світа. „Правда" обговорює при тому відбудову Польщі й каже, що ніякий нарід не був виставлений на такі огидні ґерманізаційні наступи як польський. Тому, кажеться далі, проблєму Польщі треба трактувати окремо від інших европейських держав. Треба допомогти Польщі скріпитись ґеографічно й ґеополітично. В тому зможуть допомогти Польщі, каже „Правда", Злучені Держави, зокрема през. Рузвелт, що вже нераз підкреслював потребу поновного створення самостійної польської держави. Знову американські поляки, пише „Правда", можуть відіграти рішальну ролю в справі того, якою має стати Польща внутрі й назверх. З вістей, які доходять з підпілля, пише „Правда", виходить, що польський нарід під німецькою окупацією, твердо вірить в допомогу з боку Злучених Держав і през. Рузвелта, як теж і з боку американських поляків.

ЛЮБКА КОЛЕССА ПРОФЕСОРКОЮ МУЗИКИ

З Канади доносять, що славна українська піяністка, Любка Колесса, одержала пропозицію стати професоркою в Музичній Консерваторії, що є при Торонтонськім університеті. Ще не знати, чи вона ту пропозицію приняла.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ! Памятайте, що воєнний бонд у вашій хаті, це доказ вашої вдячности до тої землі, що вас приняла за своїх синів і дочок. Це теж доказ, що ми вміємо дорожити нашою свободою.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ВСІ МУЖЧИНИ Й ЖІНКИ ДО ВОЄННОЇ ПРАЦІ!

За понукою президента Рузвелта викінчується тепер проєкти законів про краєву воєнну службу, що мають на цілі змобілізувати 60 міліонів осіб американського населення для сущної воєнної праці. За тиждень-два буде вироблений плян, що заставить усіх здібних до праці мужчин, жінок, ба навіть молодь, до праці на фармах, фабриках, та в канцеляріях чи научних лябораторіях.

Виходить цей проєкт з погляду, який нині є загально принятий провідниками адміністрації, а котрий находить щораз ширше признання в американському народі, що чим довше тривати буде війна, тим більше стане конечним, аби держава признала кожному мужчині й кожній жінці відповідне завдання в збірному воєнному зусиллю. В Британії вже давно існує закон про есенціональну воєнну працю, який приніс Британії великі користи. Такого закону треба й в Америці, якщо Америка має взяти таку живу участь у війні, як бере в ній Британія.

Потрібно буде для переведення цього пляну в життя перевести реєстрацію жінок у продуктивному віці, від 18. до 65. року життя. Цим доповниться продуктивну силу мужчин, бо таких жінок у краю є 42 міліони. Очевидно, не всіх цих жінок буде можна вжити для воєнної праці, але така реєстрація певно розкриє можливости американського ресурсу людської сили.

На спеціяльну увагу заслугує думка високих урядовців про можливість мобілізації інтелектуальних сил молоді через направлювання тих, що покінчили вищі школи, на наукові завдання. Це спроба використати величезні ресурси інтелекту, які має цей край у своїм високо розвиненім шкільництві, а які прецінь мусять відогравати щораз більшу ролю в модерній війні, яка щораз менше спирається на грубу фізичну силу, а щораз більше вимагає розвою духових сторін людини.

Проєкт мобілізації всеї людської сили краю буде доказом для населення краю, як широко й глибоко розуміє його уряд завдання цеї війни.

ЯК КАРДАШ ІНФОРМУЄ КАНАДУ ПРО „ГІТЛЄРІВСЬКИХ АҐЕНТІВ"?

Винніпеґський „Український Голос" подає, що по Канаді розійшлася брошура в англійській мові п. н. "HITLER'S AGENTS IN CANADA", яку написав комунізуючий посол до манітобської леґіслятури, Вилієм А. Кардаш. Це той самий, що казав у недавній демонстрації йти під совєтським прапором, не дозволяючи українським ветеранам нести український жовто-блакитний прапор. В брошурі Кардаш додав собі титул хорунжого (LIEUTENANT), викликуючи враження, що він є хорунжим в канадійській армії. „У. Г." пише, що він в канадійській армії ніколи не був, а його титул є з — еспанської армії. Вступне слово написала посолка Доріс В. Нілсен, теж добре відома з своїх про-комуністичних виступів. Про цю брошуру пише „У. Г." між іншим таке:

„Брошура звернена вцілости проти організації, відомої під іменем У. Н. О. (Українське Національне Обєднання), а зокрема проти деяких її провідників, і як з заголовка брошурки видно, закидає їм ні більше, ні менше, тільки що вони аґенти Гітлера в Канаді. А причиною, чому вона видана, не є якраз бажання прислужитись Канаді, яку посол Кардаш як льояльний громадянин обовязаний боронити і захищати перед ворогами, явними і скритими, а зовсім що іншого".

Ось тим „іншим" є пімста Кардаша і комуністів за те, що У. Н. О. купило в Винніпеґу і в Торонті доми, що належали до орґанізації, яка звалась давніше Товариство Український Робітничо-Фармерський Дім. Була це большевицька орґанізація. Як уряд проголосив цю організацію незаконною на основі законів про оборону Канади і виставив її майно на публичну ліцитацію, то У. Н. О. купило її будинки. Про „пімсту" большевиків читаємо в „У. Г." таке:

„Брошура Кардаша — це незамасковане старання представити У. Н. О. в якнайчорнішому світлі. Чи Кардаш сам над тим працював, чи мав ще якихсь помічників, менше важне; головне те, що його брошура вимагала дійсно багато праці та сліпання по ріжних часописах, книжках і т. п. Вона повна цитатів, що малиб доказати, що У. Н. О. є на службі Гітлера і що нема нічого більш небезпечного для Канади над У. Н. О.".

Стверджуючи, що брошура робить назверх враження, що написана „талановито" і цікаво, „У. Г." робить такі завваги:

„Як донос брошура є доносом першої кляси. Можна сподіватись, що хоч вона може й не зробить УНО-ві стільки лиха, як комуністи цього бажалиб, то всетаки наробить йому немало прикростей. Одначе перед розумними людьми заледви, чи брошура Кардаша УНО-ві зашкодить. Самий мотив її автора — пімста за те, що УНО поважилось купувати від уряду Канади будинки, що належали давніше до комуністів, є смішний та дитинний. Дальше в кожнім обвинуваченню важний не тільки зміст обвинувачення, але й особа обвинувача. Хто він сам? Тут обвинувачами виступають комуністи, а обвинуваченими — противники комуністів. Комуністи називають їх фашистами та націстами. Одначе люди ще не позабули того, що зовсім недавно ті самі комуністи називали фашистами та націстами **кожного** свого противника. Вониж рахували до фашистів і націстів і премієра Кінга і президента Рузвелта".

Можливо, читаємо далі, що Кардаш і комуністи надіються заслати до таборів інтернованих тих, про кого згадують у брошурі. А про це говорив Кардаш і в леґіслятурі. Та уряд, пише „У. Г.", не інтернував навіть комуністів за передвоєнні погляди і симпатії, а за те, що „шкодили Канаді в часі війни".

„В Канаді ще нікого не карають за те, що він **колись думав**, а тільки карають за те, що він **тепер робить"**, пише „У. Г."